

مجازات خرید و فروش، حمل و نگهداری و قاچاق اسلحه و مهمات سبک در ایران

(تاریخ دریافت ۱۴۰۲/۰۸/۱۷، تاریخ تصویب ۱۴۰۲/۱۲/۲۵)

محمد جوادنیا ریک^۱

دانشجوی کارشناسی حقوق دانشگاه علمی کاربردی تالش

بهرام عینی پور^۲

دانشجوی کارشناسی حقوق دانشگاه علمی کاربردی تالش

چکیده

حمل و نگهداری سلاح (اعم از گرم یا سرد) در قوانین موضوعه جمهوری اسلامی ایران جرم‌انگاری شده و حسب این که چه نوع سلاحی در درگیری مورد استفاده قرار گرفته باشد و یا چه نوع سلاحی حمل و نگهداری شده باشد، مجازات مختلفی برای آن در نظر گرفته شده است. لازم به ذکر است به جهت اهمیت حمل و نگهداری سلاح گرم غیرمجاز و نیز میزان بالای صدمات و جنایات وارده توسط سلاح گرم، علاوه بر ماده ۶۱۷ قانون مجازات اسلامی و تبصره‌های آن، قانون‌گزار در سال ۱۳۹۰ قانون مجازات قاچاق اسلحه و مهمات و دارندگان سلاح و مهمات غیر مجاز را مشتمل بر ۲۱ ماده به تصویب رسانده و در آن به مجازات حمل و نگهداری سلاح سرد و گرم پرداخته است. از موارد مهمی که در ایجاد امنیت یک جامعه تاثیر بسزایی دارد، جلوگیری از تولید، توزیع، خرید و فروش و قاچاق اسلحه گرم و سرد است. لذا، قانونگذاران هر کشوری برای این قبیل جرایم، مجازات‌های دقیق و مشخصی را نیز معین نموده اند تا با اعمال این محدودیت ها، بتوانند به نحو مطلوب و موثری در تأمین امنیت جامعه نقش مهمی ایفا نمایند قانونگذار کشور ما نیز ضمن اعمال مجازات های سنگین برای حمل یا استفاده از سلاح های غیرمجاز، قانون مربوط به حمل سلاح را نیز با دقت بسیار بالایی تدوین کرده است.

واژگان کلیدی: قاچاق اسلحه، مجازات، مهمات، غیر مجاز، انواع سلاح، قانون مجازات

۱ نویسنده مسئول Mohammadjavadnia@gmail.com

۲ Bahrameiniporr@gmail.com

مقدمه

قانون حمل سلاح، قانونی است مشتمل بر ۲۱ ماده که تمام قوانین قبلی را نقض کرده و تاریخ تصویب آن هفتم شهریور ۱۳۹۰ است. ماده یک این قانون می‌گوید که قاچاق سلاح، مهمات، اقلام و مواد تحت کنترل آن اعم از وارد یا خارج کردن آنها از کشور غیرمجاز است. جرم حمل سلاح به معنای حمل و جابجایی سلاح بدون مجوز قانونی است که مطابق قوانین نگهداری اسلحه گرم و سرد بدون مجوز، مجازاتی مانند حبس یا جزای نقدی را در پی دارد. همچنین از میان انواع سلاح های گرم، فقط سلاح شکاری است که می‌تواند شامل مجوزهای لازم باشد و اگر شخص برای دریافت مجوز آن اقدام نکند در این مورد هم با وی برخورد قانونی می‌شود. در هر جامعه‌ای حفظ نظم و امنیت بسیار اهمیت دارد زیرا این عوامل موجب آرامش و امنیت افراد می‌شوند به همین خاطر برای حفظ امنیت عمومی لازم است که مقررات سختگیرانه‌ای در خصوص حمل اسلحه وضع شود زیرا حمل و جابجایی اسلحه نیز موجب برهم خوردن نظم عمومی و هرج و مرج در جامعه می‌شود. از همین رو قانون گذار مجازات و عواقب سنگینی برای این جرم در نظر گرفته است تا از وقوع جرم و جنایت جلوگیری کند ولی با توجه به این که جرم حمل اسلحه در جامعه رو به افزایش می‌باشد، شناخت این جرم و مجازات آن و به طور کلی آشنایی با قوانین این حوزه امری حائز اهمیت تلقی می‌شود. جرم قاچاق اسلحه از گذشته‌ها تا به الان یکی از مهم ترین نگرانی حکومت‌ها، جرم قاچاق اسلحه بوده است. اینکه هم بصورت فردی و هم بصورت گروهی محقق می‌شود. از جمله عللی که باعث تحقق جرم قاچاق اسلحه می‌شود. می‌توان به بیکاری، انگیزه‌های مالی و مادی، عدم اشتغال زایی به اندازه، رهایی از فقر به ویژه در مرز نشینان، عدم وجود قوانین ملزم کننده در این زمینه و یا مبهم بودن آن و علت های بسیاری دیگر اشاره کرد. انجام دادن این جرم باعث به وجود آمدن آثار مخرب اقتصادی و اجتماعی هم در سطح ملی و هم در سطح بین المللی می‌شود و تهدیدی برای تمامیت و امنیت دولت ها و ملت ها به حساب می‌آید.

بخش اول: بررسی و شناخت انواع سلاح و اسلحه

ماده ۱ آیین‌نامه اجرایی قانون مجازات قاچاق اسلحه و مهمات و دارندگان سلاح و مهمات غیرمجاز مصوب ۱۳۹۰ به شرح زیر انواع و اقسام سلاح اعم از سلاح گرم و سرد را تعریف نموده مقرر می‌دارد:

الف - سلاح گرم: سلاحی که با استفاده از نیروی گاز باروت (نیروی حاصل از احتراق پیشرانه) یا به صورت دستی مسلح شده و توانایی پرتاب یک یا چند گلوله را به صورت تکی (تک تیر) و یا متوالی (رگبار) دارد و به سه دسته زیر تقسیم می‌شود:

۱- سلاح گرم سبک (سلاح کوچک): سلاحی که برای استفاده انفرادی طراحی و ساخته شده و توسط یک نفر قابل حمل و بهره‌برداری است و کالیبر آنها از ۵/۵ میلی‌متر تا کمتر از ۱۲/۷ میلی‌متر و در بعضی انواع از ۰/۲۲ الی ۰/۳۸ اینچ می‌باشد و به دو نوع زیر تقسیم می‌شود:

نوع اول - سلاح گرم سبک خودکار: سلاحی که معمولاً دارای مکانیزم آتش حداقل دو وضعیتی (ضامن - شلیک) می‌باشد و با خشاب یا نوار فشنگ‌گذاری شده و خروج پوکه به صورت خودکار توسط مکانیزم سلاح انجام می‌شود و چنانچه برگه ناظم آتش آنها در حالت تک تیر قرار داده شود با هر بار فشار ماشه یک گلوله شلیک و در حالت سه تیر یا رگبار با هر بار فشردن ماشه بیش از یک گلوله شلیک می‌کنند.

نوع دوم - سلاح گرم سبک غیرخودکار: سلاحی که توانایی یک بار شلیک با فشردن ماشه را داشته و غالباً فشنگ‌گذاری آن به صورت دستی انجام و پوکه آن به صورت دستی از سلاح خارج می‌شود.

۲- سلاح گرم نیمه سنگین: سلاحی که به وسیله دو یا سه نفر خدمه استفاده می‌شود و بعضی از انواع آن می‌تواند توسط یک نفر حمل و استفاده شود و کالیبر آنها از ۱۲/۷ تا ۱۰۶ میلی‌متر می‌باشد.

۳- سلاح گرم سنگین: ادوات و تجهیزاتی که حمل و نقل آنها به بیش از سه نفر نیروی انسانی یا امکانات لجستیکی نیاز دارد و هدایت آتش آنها توسط سامانه‌های جانبی انجام می‌شود و کالیبر آنها بالاتر از ۱۰۶ میلی‌متر می‌باشد، از

قبیل توپ ۱۳۰ میلی متری و توپ ۱۵۵ میلی متری.

ب - سلاح سرد: وسایل، آلات و ادواتی که بر خلاف اسلحه‌های گرم در اثر استفاده، صدا، شعله و حرارت ایجاد ننموده و اصابت آنها به بدن منجر به ایجاد پارگی، خونریزی، از کار افتادن موقت یا دائم اعضا و نهایتاً آسیب جسمی و روحی یا فوت می‌شود. (مرادی، ۱۴۰۰)

بخش دوم: شناخت جزایی و کیفری جرم حمل سلاح

قانون گذار برای حفظ امنیت عمومی، حمل اسلحه را جرم دانسته است. حال ممکن است در ذهن برخی از افراد این سوال مطرح شود که جرم حمل سلاح چیست و منظور از آن چه می باشد که در این بخش توضیحات مفصلی در خصوص این جرم ارائه می گردد. در ابتدا باید گفت که سلاح به ابزار یا وسیله‌ای گفته می‌شود که برای حمله یا دفاع استفاده می‌شود و این ابزارها می‌توانند انواع و اشکال مختلفی داشته باشند که شامل تفنگ، شمشیر، چاقو یا حتی ابزارهای مدرن تر مانند موشک یا بمب می‌شود. حال باید توجه داشت که مطابق ماده ۶ قانون مجازات قاچاق اسلحه و مهمات و دارندگان سلاح مهمات غیر مجاز ایران حمل سلاح بدون مجوز جرم می باشد به عنوان مثال اگر شخصی مرتکب جرم حمل سلاح سرد در ماشین شود می بایست به سزای عمل خود برسد. جرم حمل سلاح به معنای حمل و جابجایی سلاح بدون مجوز قانونی است. در واقع قانون گذار به این دلیل حمل سلاح را جرم دانسته است که این موضوع می تواند نظم و امنیت عمومی جامعه را بر هم بزند و مشکلات بسیار زیادی ایجاد کند زیرا حمل اسلحه در برخی از موارد ممکن است موجب ترس و وحشت در جامعه می شود. (زارع، ۱۳۹۶)

بخش سوم: مجازات خریداری، نگهداری و حمل سلاح گرم و سلاح سرد

مطابق ماده ۲ از قانون مجازات قاچاق اسلحه و مهمات و دارندگان سلاح و مهمات غیرمجاز که مقرر می‌دارد: مقصود از سلاح و مهمات در این قانون انواع سلاح های گرم و سرد جنگی و شکاری اعم از گلوله‌زنی و غیرگلوله‌زنی و مهمات مربوط به آنها است. بنابراین حمل و نگهداری سلاح سرد جنگی و شکاری و همچنین سلاح گرم براساس این قانون جرم می باشد. همچنین براساس ماده

۶۱۷ و دو تبصره‌ی ذیل آن که مقرر میدارد: هر کس به وسیله چاقو و یا هر نوع اسلحه دیگر، تظاهر یا قدرت نمایی کند یا آن را وسیله‌ی مزاحمت اشخاص یا اخاذی یا تهدید قرار دهد یا با کسی گلاویز شود، در صورتی که از مصادیق محارب نباشد به حبس از شش ماه تا دو سال و تا ۷۴ ضربه شلاق محکوم خواهد شد. (گلی و نقدی، ۱۳۹۳)

تبصره ۱: حمل قمه، شمشیر، قداره و پنجه بوکس در صورتی که صرفاً به منظور درگیری فیزیکی و ضرب و جرح انجام شود، جرم محسوب و مرتکب به حداقل مجازات مقرر در این ماده محکوم می‌گردد. واردات، تولید و عرضه‌ی سلاحهای مذکور ممنوع است و مرتکب به جزای نقدی درجه شش محکوم و حسب مورد این سلاح‌ها به نفع دولت ضبط یا معدوم می‌شود.

تبصره ۲: تولید، عرضه یا حمل ادوات موضوع تبصره ۱ در موارد ورزشی، نمایشی، آموزشی و نیاز ضروری اشخاص برای استفاده‌ی شغلی یا دفاع شخصی پس از دریافت مجوز بلامانع است. نحوه و مرجع صدور مجوز به موجب آیین‌نامه‌ای است که ظرف مدت سه ماه از تاریخ ابلاغ این قانون با پیشنهاد وزرای دادگستری و کشور و با همکاری نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران تهیه می‌شود و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد. بنابراین حمل سلاح گرم و سرد جنگی و شکاری به صورت غیرمجاز، مطلقاً جرم بوده و در خصوص سایر سلاح‌های سرد که در ماده ۶۱۷ قانون مجازات اسلامی به آنها اشاره شد، حمل آنها در صورتی جرم است که به قصد ارتکاب جنایت و یا درگیری باشد. همچنین مطابق صدر ماده ۶۱۷، چنانچه حمل سلاح جهت قدرت نمایی و یا تهدید و اخاذی باشد نیز، حامل در صورتی که محارب شناخته نشود به شش ماه تا ۲ سال حبس و تا ۷۴ ضربه شلاق محکوم خواهد شد.

همچنین به موجب ماده ۶ قانون مجازات قاچاق اسلحه و مهمات و دارندگان سلاح و مهمات غیرمجاز مصوب ۱۳۹۰، برای خریداری، نگهداری و حمل غیرمجاز سلاح گرم یا سرد جنگی یا سلاح شکاری نیز مجازات تعیین شده است. ماده ۶ مقرر می‌دارد: "هر کس به طور غیرمجاز سلاح گرم یا سرد جنگی یا سلاح شکاری یا قطعات مؤثر یا مهمات آنها را خریداری، نگهداری یا حمل نماید یا با آنها معامله

دیگری انجام دهد، به ترتیب زیر به حبس تعزیری محکوم می‌شود:

- ۱- سلاح سرد جنگی، سلاح شکاری یا مهمات آن، به حبس از نود و یک روز تا شش ماه یا جزای نقدی از ده میلیون تا بیست میلیون ریال
- ۲- سلاح گرم سبک غیرخودکار، قطعات مؤثر یا مهمات آن، به حبس از شش ماه تا دو سال یا جزای نقدی از بیست میلیون تا هشتاد میلیون ریال
- ۳- سلاح گرم سبک خودکار، قطعات مؤثر یا مهمات آن، به حبس از دو تا پنج سال
- ۴- سلاح گرم نیمه‌سنگین و سنگین، قطعات مؤثر یا مهمات آنها، به حبس از پنج تا ده سال

تبصره: هرگاه موضوع جرم این ماده بیش از یک قبضه یا قطعات مؤثر از چند قبضه باشد مجازات مرتکب حسب مورد یک درجه تشدید می‌شود. (منصور، ۱۴۰۲)

بخش چهارم: بررسی قوانین حمل سلاح شکاری

امروزه بسیاری از افراد با هدف تفریح و خوشگذرانی اقدام به شکار حیوانات با اسلحه شکاری می‌کنند ولی باید توجه داشت که در این خصوص قانون و مقررات خاصی وجود دارد که اطلاع از آن ضروری می‌باشد. به همین خاطر در این بخش از مقاله به بیان قوانین حمل سلاح شکاری اختصاص پیدا کرده است. (جی هیبرد، ۱۳۹۵) از میان انواع سلاح‌های گرم، فقط سلاح شکاری است که می‌تواند شامل مجوزهای لازم باشد. به عبارتی اصولاً اشخاص مجاز به حمل و نگهداری سلاح شکاری نیستند مگر این که برای دریافت مجوز اقدام کنند. برای دریافت مجوز سلاح شکاری لازم است که شرایطی مورد رعایت قرار بگیرد که از جمله این شرایط می‌توان به داشتن تابعیت ایرانی، تاییدیه سلامت کامل روانی و جسمی از سوی پزشک متخصص و قابل اعتماد، عدم سوءپیشینه و غیره می‌باشد و نحوه گرفتن آن، بدین صورت است که متقاضیان، بعد از دریافت دفترچه شکار و نامه تاییدیه پزشک، می‌توانند به مراکز مجاز فروش اسلحه شکاری مراجعه نمایند. (مرادی، ۱۴۰۰)

بنابراین حمل سلاح شکاری زمانی جرم است که مجوز مربوط به آن دریافت نشده باشد. در واقع ضبط سلاح شکاری در بزه شکار غیرمجاز، منوط به اثبات عدم مالکیت مجاز متهم در سلاح استفاده شده است و ضبط سلاح دارای پروانه، فاقد

وجاهت قانونی است. همچنین لازم به ذکر است که بر اساس رای وحدت رویه شماره ۷۲۷ دیوان عالی کشور رسیدگی به بزه نگهداری غیرمجاز سلاح شکاری، در صلاحیت دادگاه کیفری دو می باشد. (منصور، ۱۴۰۲) نکته دیگر این است که دارنده سلاح شکاری حق ندارد در این اسلحه تغییراتی ایجاد کند در این خصوص ماده ۱۰ قانون مجازات قاچاق اسلحه و مهمات و دارندگان سلاح و مهمات غیرمجاز در این خصوص مقرر می دارد: هر کس مبادرت به تغییر در کالیبر، لوله و آلات متحرک هر نوع سلاح نماید یا شماره یا نشانه (آرم) سلاح را جعل نماید به جزای نقدی از بیست میلیون تا هشتاد میلیون ریال محکوم می شود. چنانچه تغییر یا جعل به درخواست مالک اسلحه یا متصرف آن صورت گیرد متقاضی نیز به مجازات مباشر محکوم می شود. بنابراین ایجاد تغییرات در اسلحه شکاری جرم بوده و با شخص برخورد قانونی می شود. (حسینی، ۱۳۹۶)

بخش پنجم: نگهداری اسلحه شکاری بدون جواز

همانطور که گفته شد بر اساس ماده ۶ قانون مجازات قاچاق اسلحه و مهمات و دارندگان سلاح مهمات غیر مجاز حمل سلاح شکاری بدون مجوز خلاف قانون است و شخص به حبس از نود و یک روز تا شش ماه یا جزای نقدی از ده میلیون تا بیست و یک میلیون ریال محکوم می شود. همچنین لازم به ذکر است که مطابق با ماده ۹ قانون مجازات قاچاق اسلحه و مهمات و دارندگان سلاح مهمات غیر مجاز دارنده پروانه حمل سلاح شکاری مکلف است پس از انقضاء مدت به تمدید پروانه اقدام نماید و چنانچه ظرف سه ماه پس از پایان مدت به تمدید آن اقدام کند، سلاح غیرمجاز تلقی می شود و مرتکب به جزای نقدی از ده تا بیست میلیون ریال محکوم می گردد. نکته دیگری که باید به آن توجه شود این است که چنانچه شخص فاقد مجوز و پروانه حمل و نگهداری سلاح، اسلحه شکاری متعلق به غیر را که صاحب آن دارای جواز است حمل نماید، بزه حمل و نگهداری سلاح بدون مجوز، محقق شده است و مطابق قانون مجازات می شود. (گلدوزیان، ۱۳۹۸)

بخش ششم: مجازات حمل و نگه داری اسلحه تقلبی

در ابتدا باید گفت که بر اساس اصل قانونی بودن جرائم، حمل و نگه داری اسلحه تقلبی را نمی توان جرم دانست زیرا این اصل بیان می کند تنها اعمالی

جرم شناخته می شود که در قانون برای آن مجازات تعیین شده باشد در حالیکه در قوانین ایران برای حمل و نگهداری اسلحه تقلبی هیچ مجازاتی تعیین نشده است. با این وجود شایسته است که قانون گذار با وجود شرایطی این عمل را جرم انگاری کند زیرا گاهی اوقات استفاده از اسلحه تقلبی ممکن است سبب شود که عموم افراد جامعه در هنگام مواجه شدن با افراد زورگیر دچار اشتباه شده و گمان کنند که سلاح واقعی است و در نتیجه ارباب مردم و سو استفاده از این موضوع در جامعه بیشتر شود. (کامفر، ۱۴۰۰)

بند اول: حمل چه سلاح هایی در قانون ایران جرم تلقی می شود؟

سلاح دارای انواع گوناگونی می باشد که براساس یک تقسیم بندی کلی به سلاح گرم و سلاح سرد تقسیم می شود. براساس آیین نامه اجرایی قانون مجازات قاچاق اسلحه و مهمات و دارندگان سلاح و مهمات غیرمجاز، سلاح سرد وسایل و ادواتی است که برخلاف اسلحه های گرم در اثر استفاده، صدا، شعله و حرارت ایجاد نمیکند و اصابت آنها به بدن منجر به ایجاد پارگی، خونریزی، از کار افتادن موقت یا دائم اعضا و در نهایت آسیب جسمی و روحی یا فوت میشود. اما سلاح گرم، سلاحی است که در آن تخریب و کشتار در اثر ایجاد گاز ناشی از سوختن باروت انجام می شود. براساس ماده ۲ قانون مجازات قاچاق اسلحه و مهمات و دارندگان سلاح و مهمات غیرمجاز، مقصود از سلاح و مهمات در این قانون انواع سلاح های گرم و سرد جنگی و شکاری اعم از گلوله زنی و غیرگلوله زنی و مهمات مربوط به آنها است. بنابراین حمل و نگهداری سلاح سرد جنگی و شکاری و همچنین سلاح گرم براساس این قانون جرم می باشد. همچنین براساس ماده ۶۱۷ قانون مجازات اسلامی حمل سلاح سرد که شامل: قمه، پنجه بوکس، قداره و شمشیر می باشد در صورتی که برای ارتکاب جنایت و یا درگیری باشد جرم انگاری شده است. بنابراین حمل سلاح گرم و سرد جنگی و شکاری به صورت غیرمجاز مطلقاً جرم بوده در خصوص سایر سلاح های سرد که در ماده ۶۱۷ مشخص شده است حمل آنها در صورتی جرم است که به قصد ارتکاب جنایت و یا درگیری باشد. البته صدر ماده ۶۱۷ بیان داشته که اگر حمل سلاح جهت قدرت نمایی و یا تهدید و اخاذی باشد نیز، حامل در صورتی که محارب شناخته نشود به

شش ماه تا ۲ سال حبس و تا ۷۴ ضربه شلاق محکوم خواهد شد.

انواع سلاح سرد جنگی از قرار ذیل است:

- ۱- انواع سرنیزه قابل نصب بر روی اسلحه‌های جنگی و انواع کاردهای سنگری متداول در نیروهای مسلح یا مشابه آنها
- ۲- افشانه‌های اشک آور گازی
- ۳- افشانه‌های گازی تهوع آور، خواب آور، بیهوش کننده
- ۴- شوکرهای الکتریکی در انواع مختلف
- ۵- انواع مختلف تفنگ و کلت بادی یا گازی شبه سلاح
- ۶- انواع پرتاب کننده سوزن های آلوده به سموم بیولوژیکی (کاشفی، ۱۳۹۸)

بخش هفتم: تشدید و تخفیف مجازات حمل و نگهداری سلاح گرم و سلاح سرد

فصل چهارم قانون مجازات قاچاق اسلحه و مهمات و دارندگان سلاح و مهمات غیرمجاز از ماده ۱۴ تا ۱۷ به موارد تشدید و تخفیف مجازات مرتکبین پرداخته است. بدین شرح:

ماده ۱۴- هرگاه جرائم موضوع این قانون توسط گروه سازمان یافته ارتکاب یابد، مجازات مرتکبین حسب مورد یک درجه تشدید می شود.

ماده ۱۵- هرگاه مرتکبین جرائم موضوع مواد (۵)، (۶)، (۱۱) و (۱۲) این قانون یا یکی از آنها مسلح باشد، حسب مورد مجازات، یک درجه تشدید می شود و چنانچه در برابر مأموران دولتی مقاومت مسلحانه نمایند، در صورتی که محارب شناخته نشوند، به حبس تعزیری از بیست و پنج تا سی سال محکوم می شوند.

ماده ۱۶- چنانچه دارندگان غیرمجاز انواع اسلحه، مهمات، اقلام و مواد تحت کنترل، داوطلبانه ظرف شش ماه از تاریخ لازم الاجراء شدن این قانون، موارد مذکور را به یکی از مراکز نظامی، انتظامی یا امنیتی تحویل دهند، از مجازات مقرر معاف می شوند و در صورتی که با سلاح مزبور مرتکب جرمی شده باشند فقط به مجازات مقرر در قوانین مربوط به همان جرم محکوم می شوند.

تبصره ۱- چنانچه سلاح تحویلی از نوع شکاری باشد و در مهلت مقرر در این ماده تحویل گردد مراجع ذی ربط مکلفند سلاح مذکور را ظرف سه ماه از تاریخ

تحويل به تحويل‌دهنده آن در صورت عدم سابقه محکومیت مؤثر کیفری و احراز شرایط با صدور جواز حمل و نگهداری مسترد نمایند.

تبصره ۲- تحويل داوطلبانه بعد از مدت مذکور در جرائم تعزیری درجه یک تا شش، موجب دو درجه تخفیف و در جرائم تعزیری درجه هفت موجب یک درجه تخفیف می‌شود.

ماده ۱۷- همکاری متهمان و محکومان جرائم موضوع این قانون با مأموران نظامی، انتظامی و امنیتی برای کشف اسلحه، مهمات، اقلام و مواد تحت کنترل و شناسایی و تعقیب معاونین و شرکاء جرائم موضوع این قانون به تشخیص مراجع قضائی رسیدگی‌کننده در مجازاتهای تعزیری درجه یک تا شش، موجب یک درجه تخفیف و در مجازاتهای تعزیری درجه هفت و هشت موجب معافیت از مجازات قانونی می‌شود. (زارع، ۱۳۹۶)

بخش هشتم: مرجع صالح رسیدگی به جرم حمل و نگهداری سلاح گرم و سرد

مطابق ماده ۳۰۱ از قانون آیین دادرسی دادگاه‌های عمومی و انقلاب در امور کیفری، مرجع صالح به رسیدگی درباره ی جرایم مربوط به اسلحه و مهمات دادگاه کیفری دو محل وقوع جرم می باشد. مگر در مورد قاچاق سلاح و مهمات که مطابق بند پ از ماده ۳۰۳ قانون موداشاره، دادگاه انقلاب صالح به رسیدگی است. (منصور، ۱۴۰۲)

رأی وحدت رویه شماره ۱۴۴ - ۸/۱۲/۱۴۰۲ دیوان عالی کشور در خصوص ضبط فودروی حامل سلاح غیر مجاز ضبط فودروی حامل سلاح غیر مجاز غیر قانونی است و دادگاه نمیتواند حکم به ضبط فودرو بدهد. نظر به اینکه مطابق ماده ۱۲ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲، حکم به مجازات و اقرامات تأمینی و تربیتی و اجرای آن، تنها از طریق دادگاه صالح و به موجب قانون است، ضبط فودروی حامل سلاح غیرمجاز نیز، مستلزم نص قانونی است که در قانون مجازات قیای اسلحه و مهمات و دارنگان سلاح و مهمات غیرمجاز مصوب ۱۳۹۰، حکم خاصی در خصوص آن وجود ندارد و مقررات ماده ۲۱۵ قانون مجازات اسلامی و ماده ۱۴۸ قانون آیین دادرسی کیفری، ناظر به نحوه اقدام مرجع قضایی نسبت به اشیاء و اموال کشف شده است تا مسبب مورد ضبط، مسترد یا معدوم شود، اما مواد قانونی یاد شده دلالتی بر این که آنها در چه مواردی باید ضبط، مسترد یا معدوم گردند، ندارد. لذا صدور حکم بر ضبط فودروی حامل سلاح غیرمجاز به استناد مواد قانونی یاد شده، مخالف اصل قانونی بودن مجازات است. بنابه مراتب، رأی شعبه بیستم دیوان عالی کشور که با این نظر انطباق دارد با اکثریت آراء اعضای هیأت

عمومی دیوان عالی کشور، صمیح و قانونی تشفیص دازه می شود. این رأی طبق ماده ۴۷۱ قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲ با اصلاحات و الحاقات بعدی، در موارد مشابه برای شعب دیوان عالی کشور، دارگاه ها و سایر مراجع، اعم از قضایی و غیر آن لازم الاتباع است. (ابو طالبی و نر بیلائکوھی، ۱۳۹۶)

نتیجه گیری

قانون ۲۱ ماده ی قانون مجازات قاچاق اسلحه و مهمات و دارندگان سلاح و مهمات غیرمجاز، که با توجه به نیاز مبرم و ضرورت جامعه به وجود چنین قانونی، هرچند با تاخیر زمانی، به تصویب رسید، دارای نوآوری ها و جهت گیری های مفیدی در جهت رفع ایرادات قوانین قبلی خود می باشد. یکی از فواید تصویب این قانون به لحاظ شکلی، جمع آوری قوانین مربوط به اسلحه و مهمات در یک قانون و نسخ سایر افعال و ترک فعل هایی است که در قوانین پراکنده ذکر شده بود، می باشد. این قانون بیان می دارد قاچاق اسلحه و مهمات، اقلام و مواد تحت کنترل عبارت از وارد کردن آن ها به کشور و یا خارج نمودن آن ها از کشور به طور غیرمجاز می باشد، که رویکرد صحیحی به نسبت قوانین قبلی که اعمال زیادی را که ماهیتا قاچاق نبودند در تعریف قاچاق اسلحه گنجانده بودند، می باشد.

قانون فوق، قانون جامعی در زمینه کاهش ناهنجاری های موجود در سطح جامعه در رابطه با این جرائم است و به نظر می رسد با تشدید مجازات ها و افزایش افعال مجرمانه، راه برای مجرمان ناهموارتر شده است.

یکی از ابتکارات عمده این قانون، تبعیت و اعتنائی است که واضعان آن به لایحه قانون مجازات اسلامی نهاده اند، می باشد. زیرا این قانون مصوب ۱۳۹۰/۶/۷ می باشد. یعنی زمانی که قانون مجازات اسلامی هنوز در مراحل طرح و بررسی بوده و بالاخره در سال ۱۳۹۲ به تصویب رسید، لیکن ملاحظه می گردد که جهت اعمال تخفیف و تشدید و درجه بندی مجازات ها از لایحه استفاده شده است که خود نشانگر تعهد، تدبیر و دوراندیشی تهیه کنندگان آن می باشد که این ابتکار در نوع خود در تاریخ قانونگذاری ما بی سابقه می باشد و در پایان با توجه به رشد سریع دانش ساخت اسلحه و مهمات، اگر تبصره ای برای به روز شدن آیین نامه این قانون تمهید می گردید، بسیار مفید تر می بود.

منابع و مأخذ

- ۱- ابوطالبی وند بیلانکوهی، علیرضا (۱۳۹۶). عوامل موثر بر قاچاق اسلحه و راهکارهای پیشگیری از آن، انتشارات شایسته
- ۲- جعفری لنگرودی، محمدجعفر (۱۴۰۲). ترمینولوژی حقوق، چاپ سی و هفتم، انتشارات گنج دانش
- ۳- جی هیبرد، برایان (۱۳۹۵). دستنامه سلاح گرم و علم پرتابه شناسی، مترجم: میثم جبلی، انتشارات دانشگاه علوم انتظامی
- ۴- حسینی، ابراهیم (۱۳۹۶). بکارگیری سلاح، انتشارات پژوهندگان راه دانش
- ۵- رستمی غازی، امید (۱۴۰۲). قاچاق کالا و ارز، چاپ اول، تهران، بنیاد حقوقی میزان
- ۶- زارع، یاسر (۱۳۹۶). قاچاق اسلحه و جرایم مرتبط با آن در ایران، چاپ اول، انتشارات نوروزی
- ۷- قوه قضائیه (۱۳۹۷). قانون مجازات قاچاق اسلحه و دارندگان سلاح و مهمات غیرمجاز، چاپ اول، شرکت سهامی روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران
- ۸- قوه قضائیه (۱۴۰۱). قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز، چاپ پنجم، مرکز مطبوعات و انتشارات قوه قضائیه
- ۹- کاشفی، مرضیه (۱۳۹۸). قانون مبارزه با مواد مخدر به انضمام قانون مجازات اسلحه و مهمات و دارندگان سلاح و مهمات غیرمجاز و قانون مبارزه با قاچاق انسان، چاپ چهارم، انتشارات آلا قلم
- ۱۰- کامفر، بهداد (۱۴۰۰). دوره پیشرفته حقوق جزا عمومی و اختصاصی، چاپ اول، انتشارات اندیشه نوین پژوهش
- ۱۱- گرامی، حسین و مجتبی فرهمند (۱۴۰۲). قانون مجازات اسلامی، چاپ یازدهم، انتشارات گنج دانش
- ۱۲- گلدوزیان، ایرج (۱۳۹۸). بایسته های حقوق جزای اختصاصی، جلد اول، چاپ پنجم، تهران، بنیاد حقوقی میزان
- ۱۳- گلی، رضا و ابراهیم نقدی (۱۳۹۳). محشای قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز، چاپ اول، انتشارات میر دانشگاه
- ۱۴- مرادی، یونس (۱۴۰۰). بایسته های قانون بکارگیری سلاح، چاپ دوم، مجمع مجد

- ۱۵- ملاهاشمی، محمدرضا (۱۴۰۱). قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز، چاپ اول، انتشارات اندیشه بیگی
- ۱۶- منصور، جهانگیر (۱۳۹۷). قانون مجازات اسلامی، چاپ صد و پنجاه و دوم، انتشارات دیدآور
- ۱۷- منصور، جهانگیر (۱۴۰۲). قانون مجازات اسلامی، چاپ صد و هفتاد و پنجم، انتشارات دیدآور
- ۱۸- میرمحمد صادقی، حسین (۱۴۰۰). جرایم علیه شخصیت مصالح عمومی کشور، چاپ چهل و دوم، تهران، بنیاد حقوقی میزان
- ۱۹- میرمحمد صادقی، حسین (۱۴۰۲). جرایم علیه شخصیت معنوی اشخاص، تهران، بنیاد حقوقی میزان
- ۲۰- واحد پژوهش مجد (۱۴۰۲). قانون اساسی، چاپ اول، انتشارات امجد